

Bestuursdienst

Divisie Persoonsgerichte Zorg & Welzijn
Afdeling Bedrijfsbureau
Onderwerp Wijzigingen AWBZ

Aan de leden van de gemeenteraad Groningen
te
GRONINGEN

GRIFFIE
reg.nr. <i>GR08-1785246</i>
ingek. 16 DEC 2008
class. <i>-2.07.57</i>
te beh. door: <i>GR</i>
kopie gez. aan:

Telefoon (050) 367 45 74 Bijlage(n)

Ons kenmerk HV08.1778302

Datum **16 DEC 2008** Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte mevrouw, heer,

Om de budgettaire houdbaarheid van de AWBZ te garanderen en de solidariteit in het systeem te kunnen bestendigen heeft staatssecretaris Bussemaker tot een aantal maatregelen besloten. Eén daarvan betreft de zogeheten grondslag "psychosociale problemen". Die gaf tot en met 2008 toegang tot de AWBZ-functie ondersteunende begeleiding algemeen. Met ingang van 1 januari 2009 vervalt die grondslag. Dat onderwerp staat in deze brief centraal. Daarnaast informeren wij u over de op handen zijnde wijzigingen in de AWBZ (het 'Pakket maatregelen AWBZ'). Ook die kunnen gevolgen hebben voor onze burgers en voor ons als gemeente.

Bij ondersteunende begeleiding gaat het onder meer om activiteiten die de verzekerde ondersteunen bij de participatie in de maatschappij. Wij kunnen ons vinden in de visie van de staatssecretaris dat voor wat betreft de participatie van de betrokken burgers de gemeente in het kader van onder meer de Wmo een rol heeft te vervullen. Waar wij ons niet in kunnen vinden, is de wijze waarop de staatssecretaris, met veel haast en zonder een goede overdracht en inzicht qua materiele en immateriële consequenties voor zowel de betrokken groepen als de gemeente, wil dat deze maatregel en de Pakket maatregelen AWBZ worden geëffectueerd.

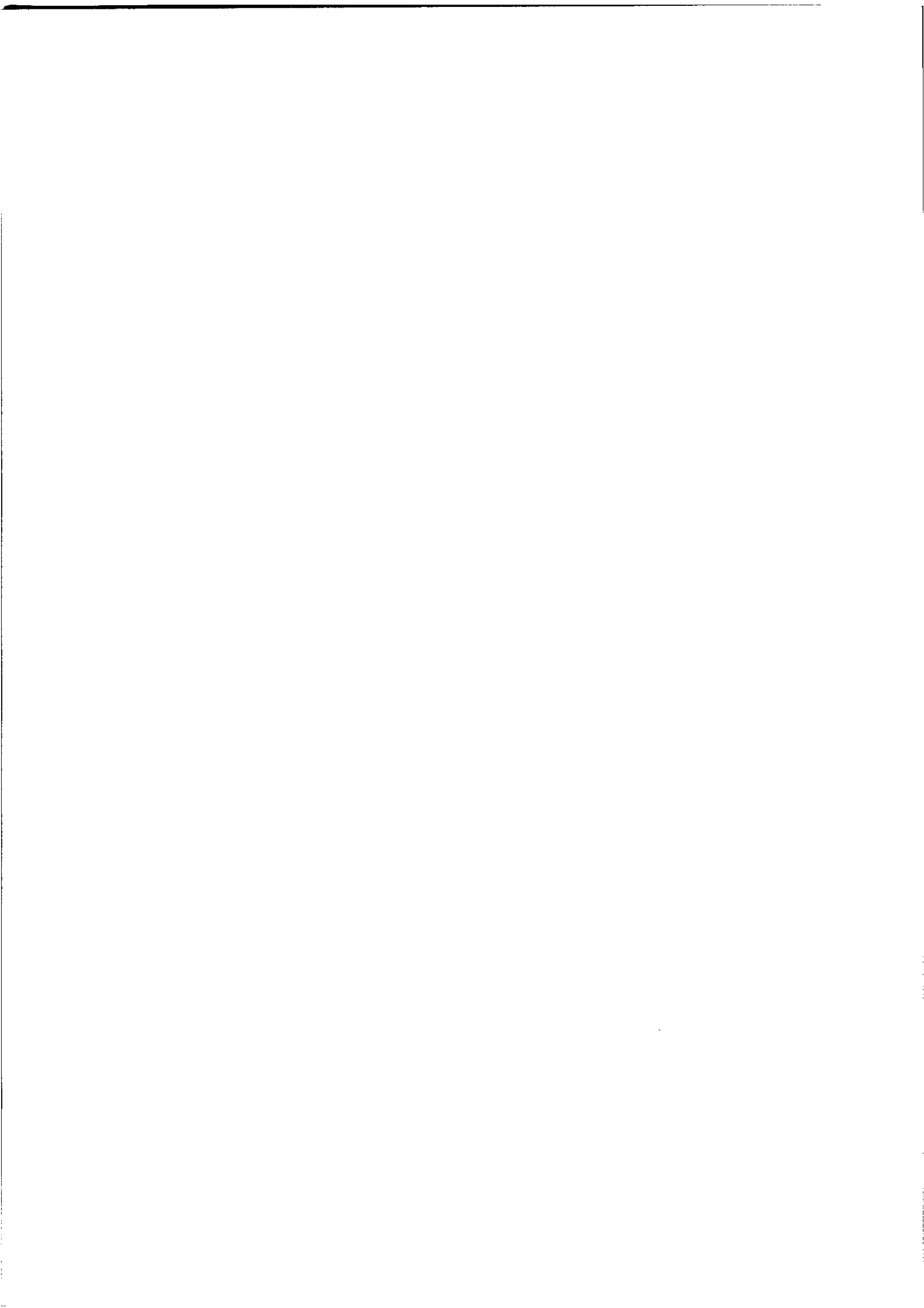
I Wegvallen OB-algemeen op psychosociale grondslag

Ondersteunende Begeleiding (OB) is er voor mensen die beperkingen ondervinden bij het voeren van regie over hun eigen leven, bijvoorbeeld doordat ze onvoldoende in staat zijn zichzelf te reguleren. Het gaat om activiteiten zoals hulp bij de administratie, samen boodschappen doen, structuur aanbrenge in de dag en begeleiding bij sociale activiteiten.

Doelgroep

De doelgroep die gebruik maakt van deze grondslag bestaat uit drie subgroepen:

1. dak- en thuislozen en verslaafden;
2. cliënten in de vrouwenopvang;
3. ontregelde huishoudens (zowel gezinnen als individuen).

Voor AWBZ verzekerden die voor 2008 al een indicatie voor ondersteunende begeleiding hadden en van wie die indicatie doorloopt in 2008, vormt 2008 een overgangsjaar. Hun indicatie blijft geldig tot 1 januari 2009 en in 2008 ontvangen ze dus nog hulp. Op 1 januari 2009 eindigt de overgangsperiode en worden cliënten niet meer vanuit de AWBZ gecompenseerd voor de kosten van OB.

Compensatie

De verwachting is dat mensen met psychosociale problemen als gevolg van de maatregel na 1 januari 2009 vaker een beroep zullen doen op door gemeenten gefinancierde voorzieningen. Het kabinet heeft besloten om gemeenten voor de financiële gevolgen daarvan (deels) tegemoet te komen. Anders dan bij de overheveling van huishoudelijke verzorging wordt de OB echter niet als functie overgeheveld van de AWBZ naar de Wmo. De gemeenten beslissen daarom zelf of, en zo ja, hoe de begeleiding zal worden vormgegeven.

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

De compensatie voor maatschappelijke opvang (MO) komt in 2009 landelijk uit op € 30 miljoen en voor vrouwenopvang (VO) op € 6 miljoen. Het gaat om een overheveling naar (centrum-) gemeenten van het bedrag dat in de AWBZ vrijkomt als gevolg van de bovengenoemde maatregel.

Conform de huidige landelijke verdeling is er in 2009 voor Groningen circa € 1,3 miljoen beschikbaar voor de MO en € 50 duizend voor de VO.

In het voorjaar van 2009 wordt duidelijk wat de structurele bedragen voor de maatschappelijke opvang zullen zijn. Dat is het moment om definitieve keuzes te maken over de aanwending van de middelen. Het Regionale Kompas, waarin Groningen als (centrum)gemeente de toekomstige ontwikkelingen aangeeft, vormt daarvoor het kader.

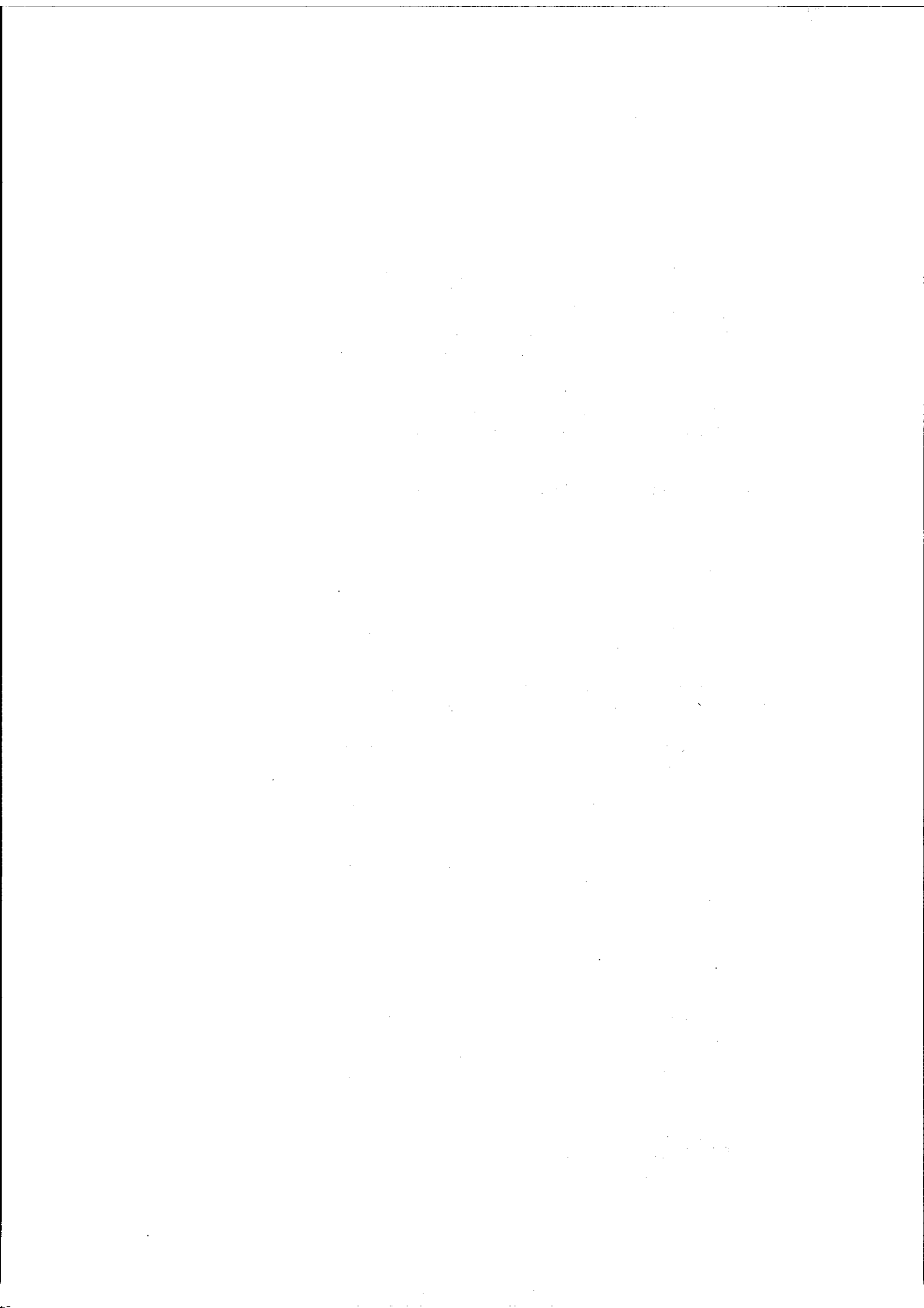
In 2009 wordt de dienstverlening aan de cliënten gecontinueerd. De toegekende middelen zijn daarvoor toereikend. De regeling die we hebben getroffen is afgestemd met de noordelijke centrum gemeenten.

Ontregelde huishoudens

De verwachting van de staatssecretaris was dat het schrappen van de grondslag voor OB-algemeen vooral de MO en VO doelgroepen zou treffen. Met een groot aantal andere gemeenten hebben we de VNG en het ministerie er echter op gewezen dat ook veel ontregelde huishoudens ondersteunende begeleiding krijgen. Hoewel het niet eenvoudig bleek te becijferen welk bedrag hiermee landelijk gemoeid was, is inmiddels bekend dat met ingang van 2009 € 17 miljoen over gaat naar het gemeentefonds. In de septembercirculaire is berekend dat daarvan € 233.641 naar de gemeente Groningen zal gaan.

Ontregelde huishoudens in Groningen

Landelijk blijkt er geen eenduidig beeld te zijn over de aantallen huishoudens waarvoor zorg wordt ingezet. Dat geldt ook voor de soort zorg die geboden wordt.

Duidelijk is wel dat er grote verschillen zijn per regio. Aan de hand van gegevens van de grootste aanbieders in de gemeente Groningen, te weten Thuiszorg Groningen, De Borg Thuiszorg en St. MJD Groningen is door ons medio juli een schatting gemaakt van het aantal ontregelde huishoudens in 2007. Onlangs zijn dezelfde aanbieders weer door ons benaderd om recente gegevens aan te leveren. Daaruit blijkt dat het aantal cliënten is gedaald, net als het aantal uren dat er zorg is ingezet. Deze daling komt vooral doordat zorginstellingen dit overgangsjaar ook hebben gebruikt om de huidige cliënten te laten herindiceren. Deze cliënten worden middels herindicatie via een beroep op een andere aanspraak binnen de AWBZ ook in 2009 verder geholpen binnen de kaders van de AWBZ.

Ondanks die dalende tendens zullen er per 1 januari 2009 naar verwachting nog steeds huishoudens aangewezen blijven op begeleiding of juist na 1 januari voor het eerst begeleiding nodig hebben. Wij staan daarom nu voor de vraag of en zo ja, hoe we na afloop van het overgangsjaar 2008 ondersteuning aan de groep ontregelde huishoudens willen blijven bieden. Vanuit de AWBZ wordt immers geen functie overgeheveld naar de Wmo.

Na 1 januari 2009 zijn de volgende drie opties mogelijk:

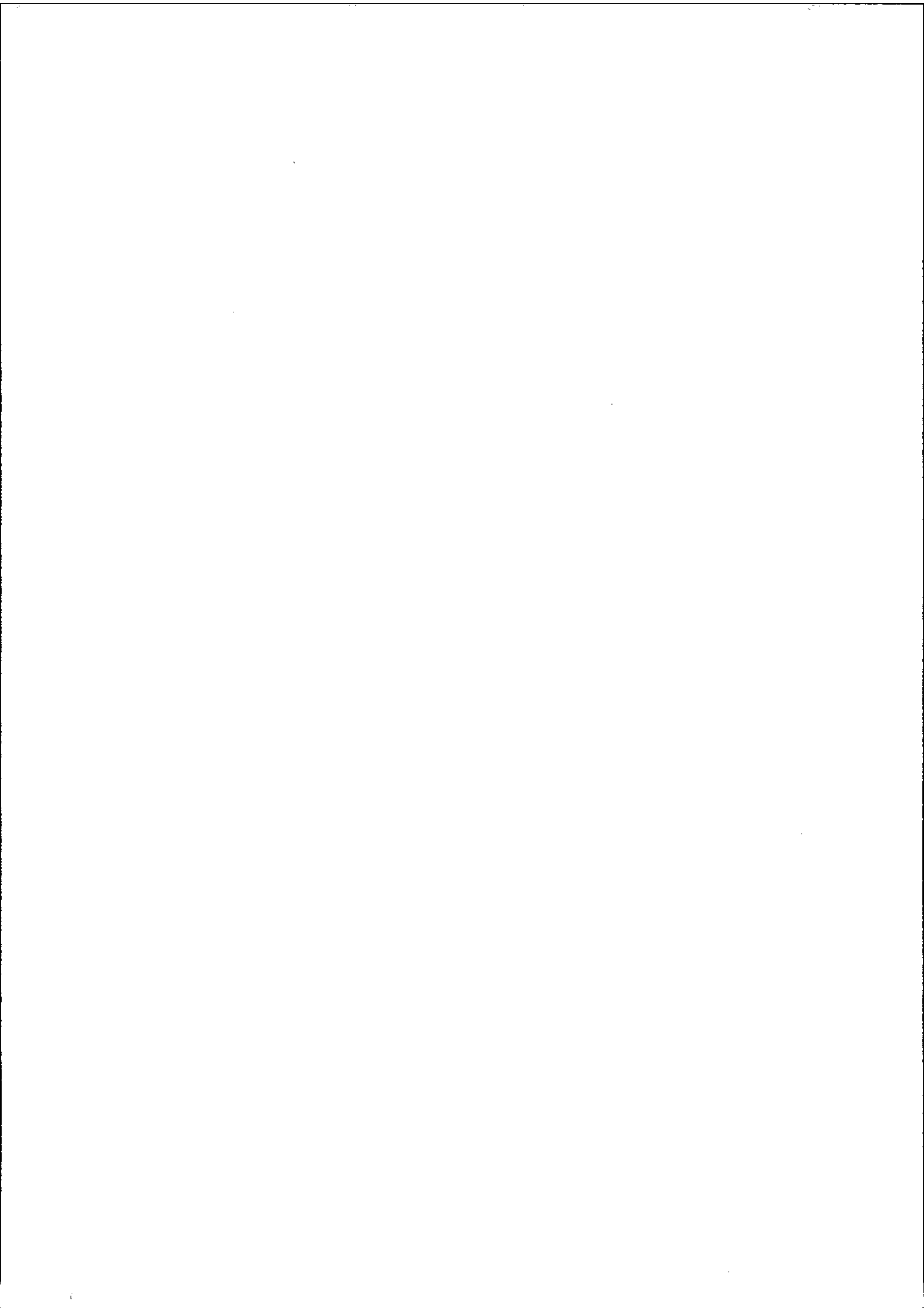
1. er zal niets extra's worden gedaan voor deze huishoudens;
2. de gevolgen van de maatregel zullen voor deze huishoudens voor maximaal één jaar, dus tot en met 31 december 2009, volledig worden opgevangen;
3. de gevolgen van de maatregel zullen alleen (en gedeeltelijk) gecompenseerd worden voor huishoudens die zich met een meervoudige problematiek in een crisissituatie bevinden.

Een eerste analyse en onderzoek van de ontregelde huishoudens heeft laten zien, dat optie 3 de minst grote nadelen heeft voor deze huishoudens. Optie 3 is daarom ook door ons gekozen en wordt momenteel in een notitie verder uitgewerkt.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- het moet gaan om een individuele voorziening waarvoor een indicatie moet worden afgegeven;
- toeleiding tot de indicatiestelling vindt plaats via de (zorg)netwerken (ZAT, ZAR, OGGz en Protocol Ketenzorg);
- de ondersteuning bestaat uit kortdurende hulp (maximaal 3-6 maand);
- de ondersteuning is gericht op doorgeleiding.

Het komende jaar willen we de doelgroep beter in beeld krijgen. We zullen 2009 ook gebruiken om ervaring met de aanpak op te doen en we gaan na of die ook voor de langere termijn een oplossing biedt.

II Wijzigingen AWBZ ('Pakket maatregelen AWBZ')

De AWBZ-functies ondersteunende begeleiding (OB), activerende begeleiding (AB) en behandeling worden door de bezuinigingen op de AWBZ teruggebracht tot twee functies: begeleiding en behandeling. De begeleiding omvat geen activiteiten meer die gericht zijn op het participeren in de samenleving. De functie wordt beperkt tot het bevorderen en behouden van zelfredzaamheid.

Een andere beperking is dat alleen burgers met matige of zware beperkingen nog in aanmerking komen voor begeleiding. Het aantal uren begeleiding wordt bovendien gemaximeerd. In veel gevallen betekent dit dat cliënten minder begeleidingsuren krijgen. Ook wordt een eigen bijdrage ingevoerd.

Uit schattingen van VWS blijkt dat in totaal bijna 30% van het huidige aantal cliënten (200.000) de begeleiding zal verliezen en daarnaast zal nog eens 36% geconfronteerd worden met minder uren. Uit onderzoek in opdracht van het ministerie van VWS blijkt dat het om een tiental categorieën mensen gaat. Bijvoorbeeld mensen met beginnende ouderdomsklachten en dementie en mensen met een licht verstandelijke beperking. Een andere categorie betreft mensen met chronische psychische klachten in de wereld van de maatschappelijke opvang. In december zal de staatssecretaris nog met een verdieping van dit onderzoek naar buiten komen.

Een groot deel van de groep die niet meer in aanmerking komt voor ondersteuning, zal die ondersteuning in het eigen netwerk moeten gaan zoeken. Voor anderen zullen andere domeinen moeten inspringen (bijvoorbeeld onderwijs, jeugdzorg, sociale zaken, Wmo). De verwachting is dat daarnaast de druk op mantelzorgers en vrijwilligers zal toenemen.

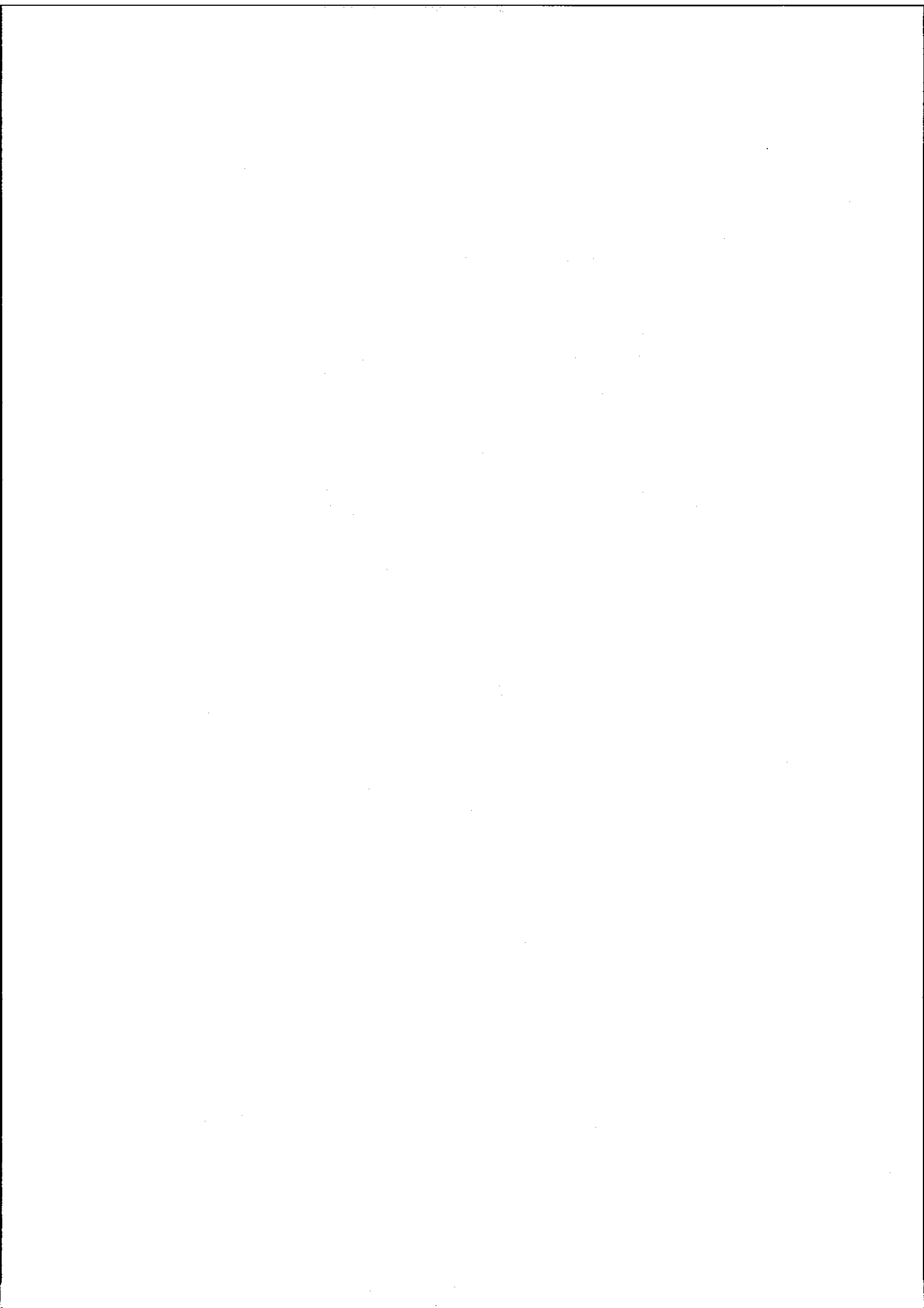
De beperkingen gaan vanaf 1 januari a.s. in voor nieuwe aanvragers. Daarnaast zullen in 2009 alle burgers met een indicatie OB of AB worden geherindiceerd. Na veelvuldig aandringen door gemeenten heeft de staatssecretaris laten weten aanvullende maatregelen te nemen, zodat cliënten via een overgangstermijn kunnen wennen aan het wegvallen van begeleiding. Bij het zoeken naar alternatieven kunnen zij tijdelijk ondersteuning krijgen van de MEE-organisatie.

Veel gemeenten – dat geldt ook voor onze gemeente - hebben bij herhaling kenbaar gemaakt dat de maatregelen onzorgvuldig zijn en te snel worden ingevoerd, temeer daar niet duidelijk is welke cliënten en hoeveel cliënten met de maatregelen te maken krijgen. Gemeenten kunnen zich daardoor niet adequaat voorbereiden.

De VNG heeft aangegeven dat het in strijd is met de Code Interbestuurlijke verhoudingen wanneer een nieuwe maatregel wordt ingevoerd zonder een helder financieel arrangement. Het ministerie verwacht van gemeenten inzet zonder dat bekend is of extra kosten worden vergoed.

Zicht op gevolgen

Beide maatregelen – het wegvallen van de OB-grondslag psychosociale problemen en de aanpassingen van het AWBZ-pakket – leiden elk op zich en meer nog in hun

samenloop tot een onoverzichtelijke situatie. Beide maatregelen krijgen tegelijk, in de loop van 2009, hun beslag en ze treffen deels dezelfde doelgroepen. Het is van belang dat het zicht op de gevolgen snel ontstaat en wij zullen daar op elk niveau op aan blijven dringen.

De staatssecretaris heeft inmiddels aangegeven de gevolgen van de maatregelen te gaan monitoren en toegezegd dat de gemeenten (periodiek) door het CIZ geïnformeerd zullen worden over profielen van cliënten in hun gemeente die hun begeleiding zullen verliezen. Maar al op korte termijn is er op dat punt meer inzicht nodig.

Wij zullen de in deze brief genoemde ontwikkelingen zoveel mogelijk te blijven monitoren en ons op de hoogte stellen van significante veranderingen. Binnenkort hopen wij u daarom ter zake uitgebreider te kunnen berichten.

Wij verwachten u vooralsnog voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

